

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele și adresele la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 14 Iunie, 1896.

În zilele trecute ministrul-president Bánffy a făcut în parlament o declarațiune categorică, în care a fost mult comentată din partea presei ungurești.

Ministrul a dat declarațiunea, că va prezenta cât mai curând un proiect de lege prin care va face uniformitate în privința censului.

La noi exerciarea de drepturi politice până e drepturi politice egal pentru cetățeni. De ani 22 există diferența între cetățeni și cetățeni, și acesta a dat ansă la plângeri și recriminări continue.

Declarațiunea s'a făcut tocmai când erau în Budapesta adunați diaristii din toate părțile lumii, și ministrul au aflat cu cale a ilustra neuniformitatea în privința censului, și a scos la ivelă un lucru, care a fost chibzuit să facă efect.

Ministrul-president a adus date pozitive despre cens după comitate, și a accentuat, că cel mai mare cens e în comitatele locuite de Magiari, și cel mai mic aici la noi în Ardel.

Diarele din capitală au tras consecuențele în favorul rasei magiare.

Dacă acuma, când Ungurii faptice dau cens mai mare, și totuși ei sunt cari reprezintă țera în parlament, ce va fi atunci când censul va fi egal?

De bună seamă naționalitățile și atunci vor dispărea!

Dară nu diarele din capitala țerei ne-au interesat pe noi în primul.

Censul actual s'a făcut anume cu considerare la stările din Ardel. Am fost deci curioși să vedem, ce vor dice diarele din Cluș, cari reprezintă interesele rasei magiare aici în frumoasa noastră țera.

Și din Cluș a luat notiță de intențiunea guvernului. Este just, ca exerciarea drepturilor politice să se măsore egal pentru toți cetățenii, așa dic diarele din Cluș, dară se nu se uite două lucruri.

Sunt drepturi, le putem dice privilegii vechi, ce de acea guvernul se nu ia din mâna celor cu privilegii ni-

mica, și se rămână de pildă unele comune mici și unele orașele cu dreptul de a alege ele deputați, fără a fi încorporate în cercurile electorale comitate. Să rămână ca cerc propriu sătulețele mici din secuime, să rămână orașele Elisabetopolea și Abrudul, ca în acelea cu ușurință să se pótă alege celebritățile politice, cari eventual în lupta cea mare electorală nu au putut ajunge la mandat.

Ca ilustrațiune se aduce Anglia, de unde trebuie să luăm esemplu în privința parlamentarismului, și în Anglia încă sunt localități mici, cari se rezervă pentru celebritățile cădute.

Mai de importanță sunt însă orașele, cari acuma aleg câte doi și trei deputați. Elementul magiar spre orașe este concentrat, deci este în interesul ege-moniei rasei magiare, ca orașelor să li se lase cercurile electorale, cari le au.

Prin deputații din orașe — prin deputații rasei magiare se ține în echilibru eventualul număr de deputați din naționalități la masă, când noua lege electorală li-ar deschide și lor drumul către parlament.

În această lumină ne prezintă lucrurile diarele ardelenesci încă de acuma.

Ele strigă încă de acuma „Memento” ardeleanului ministru president, să nu se pună pe teorii de drept, să nu abandoneze vechia tradițiune a unguirilor ardeleni: privilegii și deosebită preponderanță a intereselor specifice magiare.

Aceste ca primele rațe ale aurorei, care își dă silința să suridă.

Cestiunea noastră națională în România. Sub titlul acesta am publicat la locul de frunte în numărul trecut al fôiei noastre o corespondență tradusă din „B. H.” referitoare la cestiunea noastră națională în România.

La această corespondență răspunde acum, după „Budapesti Hirlap”, un dumis membru al partidului conservator din România tot în „Budapesti Hirlap” dela 24 l. c.

Fiind-că am publicat cele două corespondențe diutâiu, ne ținem de datoriță a publica și pe acesta pentru orientarea cetitorilor nostri.

Etă-o în traducere fidelă:

Scriitoriul epistolei din Sibiu cunoșce fundamental relațiunile de partid din România, dar când pășese pe terenul deducțiunilor și face deducțiuni din fapte, comite astfel de erori, pe cari sum deobligat a le corecta. Nu stă, că conservatorii numai pentru aparență se stă delă toate agitațiunile în cestiunea națională a supușilor ungari de limba română. Conservatorii au fost conduși de principiul internațional atât când erau la guvern, cât și în opozițiune, că se unii stat fie cât de mare putere ar fi, nu-i e permis a agita contra vecinului seu, n'ar putea, nici în ascuns. Ceea-ce e deosebită și țintesc în cestiunea română ungară, aceea o profesază și pe față. Epistola pe care nu de mult o a comunicat „Budapesti Hirlap” despre unul din conducătorii conservatorilor români, însuși demonștră de ajuns: că de călduros doresce partidul conservator, ca statul național român să ajungă în cea mai sinceră și strânsă alianță cu statul național magiar. Ca guvernul milenar bucurestean, ministeriul Sturdza să cadă, destul să îngrijesce neputința și politica de cameleon a dlui Sturdza. E greșit și aceea, că conservatorii, de și la aparență se pótă corect, pe contul alor câțiva membrii ai săi mai tineri ar sprijini agitația antisemită și antimagiară a lui Lueger. Conservatorii români deja nici pentru aceea nu cred în evangelia luegeriană, căci aceea tinde la stricarea poziției de mare putere a Austro-Ungariei până când acesta vede singurul stat, în care partidul conservator vede sprijinul României în complicațiunile viitoriului neevitabil. Conservatorii români preste tot nu sunt antisemiți. Curentul antisemit produs în mod măestrit în România, este opera partidei liberale. Partidul conservator, conform sincerității sale tradiționale, nu va indica direct când ar fi incapere, nici direct, nici indirect, căci ar fi incapere de a primi alianța încheiată, dar ar fi incapere de a și promise așa ceva, ce, la guvern, n'ar pute și n'ar vrea a realiza nici odată. Îndată ce se vor restabili referințele normale în România, ceea-ce se va întâmpla cât mai curând, tot magiarul Sturdza și partidul seu va oovvinge, că cu luegeriană și partidul seu va cădea pentru totdeauna totodată și acea

mişcare bestială antimagiară contrară naturii, pe care acest partid o a folosit de scară pentru a ajunge la putere.

Noi ne exprimăm îndoiala în conținutul multor puncte din această corespondență așa precum ni-o reproduce „Budapesti Hirlap”, dar mai ales în partea ei stilară.

Revista politică.

În ședința de Mercuri a camerei magiare a răspuns prim-ministrul Bánffy la interpelarea dep. Meszlényi, pe care am publicat-o noi tot la acest loc în nrul trecut. Între altele a dis Bánffy, că Meszlényi n'a făcut o interpellare serioasă, și că el, ca șef de cabinet e de părere, că destul de serioasă, ca să pótă forma obiect de discuție în camera magiară! Adecă în acea cameră, în care oficerilor li s'a interzis, să între din considerațiunile de estetică, — Omul consider de putere crede, că tot ce-i face opoziție, e nedemn și neserios. Va veni însă vremea cât de curând, când cauza antisemită — creștină va ustura rău pe ovreo-magiarii din Ungaria cu prea marea ei demnitate și serioșitate! Bánffy încă condamnă agitația făcută de partidul lui Lueger. Ce-i drept Lueger e vice primarul Vienei, dar tot nu este o persoană oficială a Austriei, pentru care nu putea adresa el către guvernul austriac. Bánffy a promis, că contra lățirii agitației peste granița austriacă, fie prin gazete, prin broșuri, ori prin agenți, va lua măsurile cele mai energice. În fine Bánffy a declarat, că cel mai bun răspuns la interpelarea dep. Meszlényi ar fi acela, că societatea magiară să începă o miscare cu totul tot contrară, cu alte cuvinte o mișcare semită necreștină contra cauzei sfinte creștine antisemite. — Să vede, că pentru prim ministrul Ungariei societatea acesteia nu mirósă din destul a usturoi, ci ar trebui, să mirósă și mai tare. Înainte numai, căci tot va veni timpul, când ovreii de frica

FOIȚA.

EUSTAHIE.

(Legendă.)
(Urmare.)

Mulți ani a trăit aici ca un pustnic. Hrana lui consta din rădăcini și fragi, ér de beut avea apa unui isvoraș, ce ieșea din stâncă și meditații asupra păcatelor unesci și a înțelepciunii și bunătății lui Dumnezeu. Adese-ori își aducea aminte de soția și copiii săi și mereu se ruga lui Dumnezeu ca să l' învrednicescă să i mai vadă odată. Sfirșitul fiecărei rugăciuni era: „Dômno, fie voia ta!” Acesta sufletescă, pe care nu o avea atunci, când se afla în putere și mărire.

În ținutul întreg era cunoscut de om sfânt. Din toate orașele și satele, ce se aflau în jurul deșertului lui, veneau la el ômeni cari aveau lipsă de mângăiere și ajutor, ca să descopere suferințele lor. Și Eustahie se arăta pietinos și îngăduitor către toți, gata totdeauna e se ruga cu ei împreună, a le da cu-

vinte de mângăiere, cum și sfaturi bune. De altmintea vorbea puțin și nime nu scia, cine e și de unde venise?

Așa i se trecea viața în tăcere și liniște, până când într-o zi din zile îl cercetară doi bărbați pentru cari i se încălzi inima, înțelegând, că sunt ostași romani, fosti camarazi de arme ai lui.

Fără să presupună cine e pustnicul, îl rugară să-i primescă peste noapte în peșteră. Și după ce îi ospăta cu ce avea mai bun, îi povestiră în detaliu cele mai prospere din Roma, și ce scop ai ei în călătoria lor, — îi povestiră cum barbarii s'au năpustit asupra împărăției romane, călcând în picioare trofeele prețioșe, de cari odinioară tremura lumea întregă, cum în armata romană domnesc discordie și neîncredere și cum toți doresc să se vină înderept căpitanul, care așa adese-ori i-a condus la isbândă sigură, și care de multă vreme a dispărut fără de urmă, că împăratul a trimis mai de multe ori ômeni cari să-l caute, dar totdeauna înzadar și că în fine ei amândoi au căpătat poruncă, se mergeau în toate părțile lumii până vor găsi pe vechiul erou și să l' aducă la Roma înderept, — ca să scape împărăția de perire, cum o mai făcuse.

Pe când povestiră ei astfel, fără voie

și gândiră amândoi de-odată, că chiar acest pustnic lipsit, este bărbatul odinioară atât de puternic, pe care ei îl caută după porunca împărătescă de atâtă amar de timp. Acestea erau trăsăturile bine cunoscute, deși înțelepte și desfigurate prin lipsuri și supărări, acesta era căutătura de vultur, a cărei foc, ce arde cu flăcări, tradéză, că vechiul spirit răboinic încă nu s'a stîns. Colo, pe fruntea lui lată era și rana, ce și-o căpătase în capul armatei într-o luptă glorioasă... de sigur, el era bărbatul căutat, și ôre acum în ôra pericolului celui mai mare, fi va în stare să se țină departe de patria sa, de poporul său?

Trist asculta Eustahie cuvinte lor. Dela început abia își putu stăpâni mișcarea lui adâncă. Privirea lui devenia mai întunecată și mai amenințătoare, cu cât i-se desvălea mai mult mărirea pericolelui, în care se găsesce scumpa lui patrie. El nu tăgădui grășilor că doră n'ar fi vestitul căpitan de odinioară, dar nici nu dîse, că nu va alerga la Roma să iee comanda armatei, ca să scape de perire țera amenințată.

După ce se culcară trimișii, el se scula și se ruga totă noaptea, ér dimineața era gata să urmeze poruncei împărătesci. Hainele lui s'erăcăcioșe le schimba cu altele pompoșe, ce

le aduseră trimișii, și numai decât pleca cu ei către Roma.

Încă acum în călătorie către capitală toți îl s'erbătoreau ca pe mântuitorul imperiului. Sîngurumele lui pe mântuitorul bucurii și încredere în biruință atât palatul împăratului, cât și coliba țărănescă. Pretutindenea în cale i-se făcea o primire, care îi putea stârni mândria de mai înainte. Întrarea lui în Roma s'ămăna chiar unui triumf învingător, deși dușmanul s'elbatie, încă neînvinș, se afla aprôpe lângă șerbită cetății.

Speranța veselă a poporului întreg că, sub conducerea lui Eustahie, vor reuși toate bine, trebuia să se împlinescă. Pustnicul éră se făcu ostaș. El se puse în capul armatei și plecă contra dușmanului, care se apropia de cetate. Însușite de curajul îndrăzneț al căpitanului și înșoțite de curajul îndrăzneț al căpitanului, legiunile romane erau nerisibile. Celele nenumărate ale barbarilor se risipeau dinaintea lor. ca pléva dinaintea vântului. Comandantul victorios cuprinse castelele dușmane și pe lângă o pradă bogată, făcu o multime de prizonieri, pe cari îi duse la Roma în triumf.

(Va urma.)

toiaului Drului Lueger tot vor trebui să se reintărească iarăși în pământul gosen. Diferența între gosen înainte de Christos și cel de după Christos va fi, că Lueger va pune la aspră muncă nu numai pe ovrei, ci și pe frații lor magiari, pe când Faraoon a băgat grăza numai în ovrei, pentru că frații lor Magiari atunci pe treceau prin munții Hymalaia!

* * *

În foile clericale din statul nostru se publică textul unei instrucțiuni adresată din partea Congregației din Vatican către episcopii Ungariei pentru reîmprospătarea spiritului romano-catholic.

Tote dispozițiile sunt de mare interes bisericesc și școlariu considerând referințele din patria noastră și denotă mult starea decăzută în care se află puternica biserică rom. cath. din Ungaria, și totuș șeful suprem din Roma al acestei biserici umblă după proseliți în sinul celorlalte biserici creștine ca și când nu ar mai fi încă atâtea milioane de păgâni, cari încă n'au vădit lumina lui Christos, care luminează tuturor. Eță respectivele instrucțiuni într'un mic reasumat:

Episcopii să supravegheze cu deosebită îngrijire clerul lor și în ce privește viața și moravurile lui. Să aleagă alumnii cu îngrijire. — Preoții să pășiască cât se poate mai des la taina pocăinței. — Episcopii să aibă de grijă ca preoții încredințați cu îngrijirea sufletescă, să nu fie neglijenți din nici un punct de vedere, și să nu scârbească pe popor prin moravurile lor. Pe cei învățați, dacă nu ar ținea la preceptele religiei, să cerce a-i readuce la acelea spre care scop să recomandă cu deosebire înființarea de asociațiuni catolice. — De cateheți să se aleagă preste tot numai preoți talentați și neesenționabili din punct de vedere moral. — Episcopii să se nisuiască a recâștiga bisericii catolice universitatea din Budapesta, fundată de cardinalul Petru Pázmány. Predicatorii să accentueze adese-ori în cuvântările lor caracterul creștin al statului. — Să se îngrijiască, cu tot adinsul ca la școlile nemagiare religioasă numai atunci să se propună în limba magiară, dacă princiul posedă această limbă perfect, deasemenea să se purcedă și la propovăduirea cuvântului lui D-șeu de pe amvon. În plebanile cu credincioși de diferite limbi, dacă aceia nu știu destul de bine ungueresc, atunci să li se predice și în limba lor. — Să se îngrijescă, ca credincioșii catolici, cari sunt membri la diferitele reuniuni culturale interconfesionale, să nu devină indiferenți față de religioasa lor. — Va fi lucru foarte folositoriu fundarea de jurnale catolice în diferitele ținuturi. — Tote acestea să se controleze de episcopi când cu ocaziunea vizitațiilor canonice.

* * *

În zilele trecute partidul popular din Ungaria a ținut o adunare populară în Parndorf. După-ace a vorbit contele Johann Zichy (jun.) s'a urecat pe tribună preotul Stefan Kustrics, care a vorbit atât de aspru contra legilor politice-bisericesci, încât protopretorul a recercat pe president, să-l facă atent, ca să se modereze. Când a provocat presidentul pe vorbitor, ca să se modereze Kustrics i-a strigat protopretorului: Cine ăceșta, acela minte! În urma acestor cuvinte presidentul i-a detras cuvântul. Partidul popular străbate tot mai afund în pături populare în necasul tuturor ovreo-magiariilor dela putere!

* * *

În Hamburg s'a ținut o adunare publică antisemită în 21 l. c. n. la care a luat parte și harnicul bărbat Dr. Lueger. După-ace persifla partidul liberal din Austria și din Ungaria a ășis el, că se simte dator, să

vorbească și despre Ungaria, pentru-că e foarte aproape de granița ei și pentru-că are mulți auditori din Pojun și din alte comune ungueresci. Lupta sa nu se ridică nici contra adevăraților Magiari, nici contra Germanilor, Slavilor sau Românilor din Ungaria, ci numai contra Ovreilor, contra Magiariilor de 50 creștari. Terorismul în Ungaria întrece ori și ce închipuire. Camera nu e o reprezentanță a poporului, ci exclusiv o reprezentanță a intereselor Ovreilor. Masca unguerescă e numai pusă înainte, și vreau să apese Austria. Este datorința partidelor antiliberales austriace, să pășescă contra Ungariei. Nu poate nimenea pretinde, ca austriacii să se încăldescă pentru milleniu, căci nu trebuie să se uite, cum i-a mers Austriei, când a intrat Árpád în țără și o a pusit totă până la Bavaria. Să se bucure austriacii, pentru-că atunci au fost bătuți? În fine a ășis Lueger, că el simte o adâncă mahnire, că în Ungaria în ținuturi curat germane există numai școlile ungueresci; faptul acesta nu e nici ungueresc, nici nobil, e turcesc! — ăică cineva, că Lueger n'are drept!

* * *

Martii a fost avansat nunțiul din Viena, Agliardi, la rangul de cardinal și prin ăceșta postul său a devenit vacant. În aceeași ăi a fost numit nunțiu în Viena Monseniorul Emidio Taliani. El a fost mai nainte acționer pe la nunțiaturile din München și Paris. Din 1885 a fost Uditore în Rotta.

În aceeași ședință a consistoriului din Roma a cetit Papa o alocuțiune către biserică orientală cu privire la primatul papal, în care papa amintesc despre provocarea sa la unire, provocare, care n'o adresază numai orientaliilor, ci și tuturor disidenților

Au trecut slabele timpuri de când cu episcopii slabi de ănger și lipsiți de caracter, ca Teofil și Atanasie.

* * *

Casa de sus din Anglia a votat cu 142 de voturi contra 113 legea, care permite căsătoria cu sora răposatei soții.

* * *

În Creta încă nu e linisce. Ce-i drept comitetul de reformă, care susține agitația s'a discompus, dar mai susține intențiunea, ca să se aleagă un comitet de revoltă, care s'o continue

Precum comunică „Agence Havas“ din Athena, Duminecă a fost o bătaie la Vasiltevo, care a durat totă ăiua. Resultatul încă nu e cunoscut. Alaltăieri au sosit fugari din Canea, cari au spus, că notabilii din comune au ținut o întrunire, în care au decis unirea cu Grecia și au depus jurământul, să nu depună armele înainte de a și ajunge scopul. — Tote șeptemăna trecută au fost focuri prin unele comune.

Din parlamentul magiar.

(Urmarea ședinței din 19 l. c.)

După Vajay se ridică Asbóth Iános, carele într'o vorbire rapsodică îi spune guvernului în față, că se nu credă, că cu astfel de măsuri va spăria pe cineva. Adevărat, că sunt și oameni fricoși și mulțimea urmădă la început acestora, dar totuși sunt și curăgioși, cari primesc martiriul și atunci și mulțimea se alătură la aceștia și atunci apoi e vai de persecutatori! Vai și de acel liberalism, care se rađimă pe terorism!

Zelenyák Iános își începe vorbirea cu o asemănare luată din S. Scriptură, ăicând că precum Noe a eliberat din barcă un potopului, astfel contele Apponyi a slobođit la anul nou ofertul de pace, dar care s'a reîntors cu ramură de spini, cu care acum se sbicesc libertatea cuvântului și a convicțiunilor cetățenilor. Anul acesta, an millenar, ar fi fost să fie an de pace pentru Ungaria, el însă este an de persecuțiuni în-

dreptate contra preoților, cei mai mari apărători ai dinastiei și ai țerei vécuri dearëndul. Dar se nu credă, că prin astfel de legi ne vor înfrica. Noi și de aci înainte ne vom exercita drepturile, ne vom apăra libertatea, dogmele și principiile bisericești, față de aceea politică, care ne atacă aceste principii. La ăceșta avem drept, la ăceșta avem libertate, la ăceșta ne asigură constituția. Pentru-că ne am scris pe stégul nostru: revisiunea, pentru aceea încă nu urmădă, că am fi distrugători de stat, ori partid trădătoriu de patrie. Suntem urgisiți pentru-că stăm pe bazele de stat create de Deák Ferencz la 1867. Dar se știe cu toții, că ori cât ar voi cineva să despărță pe preoți de popor, de a nu vorbi acestuia de pe amvon despre revisiune, el are și alte multe prilejuri de a conveni cu poporul. Legea ăceșta impune bisericii să nu se ocupe cu politica. ăceșta însă e o nedreptate, căci atunci nici politica n'are ce se ocupa cu biserică și ai răpi chiar sacramentele, după cum s'a întâmplat deja. Dacă cei ce mereu paradăză cu libertatea cuvântului când e vorba despre ei, pentru ce nu respectăză ăceșta libertate și la alții. Prin acest ș. veți lovi pe mulți singuratici, dar poporul va cere răsbunare, căci comiteți astfel de lucruri în numele lui. Și așa mai departe. Cere și el stergerea cu totul a acestui ș.

Hodossy Imre combate și el aspru principiul de a opri pe preoți dela politică. Sensul cuvintelor lui este: că precum se cuvine a se da lui D-șeu ceea ce este alui D-șeu și Cesarului ceea ce e-te a Cesarului; astfel se se dea și bisericii ceea ce e a bisericii și statului ceea ce e a statului. Va se ăică biserică se nu se amestece în afacerile strinse ale statului, dar nici ăceșta în doctrinele bisericești.

Tot în sensul acesta vorbește și Hevizy Iános.

Ugron Gábor ține o vorbire mai lungă de următorii cuprins: Numele lui Deak s'a amintit de mai multe ori în firul discuțiunii aducându-l în legătură cu Art. de lege LIII din 1868 despre reciprocitatea între confesiunile recepte din țără. El a ășis atunci se nu se dea acestui articol sancțiune în legătură cu pedepsă, căci va provoca luptă între stat și biserică. Și ăceșta durere s'a și întâmplat îndată ce statul s'a amestecat prea mult în afacerile bisericesci. Desfășură apoi pe larg relele ce au urmat asupra moralității politice din cauza noulor legi politice-bisericesci așa după cum s'au adus și se execută Prin aceste legi, poporele silite fiind a și apăra credința, vor uita de apărea patriei și ăceșta va cădea jertfă nesocotintelor acestora, cari au adus aceste legi în modul cum le-au adus. Apoi face următorea mărturisire: Mi e rușine, că legislațiunea magiară se ocupă cu paragrafi, cum este și cel de față. Cine poate să defigă timpul acțiunii politice rusesci? Nimeni. Atăta șcim, că ne apropiem tot mai mult de lupta cea mare, contra acestei colosale puteri și ar trebui neîncetat să ne nisuiem ca la sosirea aceluși timp fatal să ne aflăm cu toții într'un gând întru apărea patriei fără deosebire de rasa ori religioasă. Prin astfel de legi însă la ăceșta unitate întru apărea patriei nu vom ajunge nici odată. Legile excepționale totdeuna au adus nenorociri asupra țării și civilizațiunea și acum arată cu degetul la urmările fatale alor astfel de legi. Clerul a fost mereu însultat. ăceșta a dat nascere partidei populare. Și guvernul în loc să vindece aceste rane, le mai lărgesc și sporesc prin legi ca cea de față. Desbinarea religioasă totdeuna a adus nefericiri asupra poporelor și a țărilor. ăceșta a și fost una din cauzele principale a căderei Ungariei la Mohács. Recunoșce și el meritele protestantismului pentru civilizațiune întru cât a eliberat conștiința și libertatea cugetării și vorbirei, întru cât a introdus autonomia în afacerile administrative bisericesci și întru cât a început a cultiva limbile naționale, dar cu tote acestea Ungaria se nu fi fost sfășiată într'atâtea tabere confesionale, cu totă căderea dela Mohács, tot nu decădea acolo unde a decăđut. Revenind la proiectul de lege, întrebă este permis a se elibera o astfel de lege, care se poate esplica într'atâtea forme? Nu. Pentru-că, cu totă conștiința juđilor, executorii acestor legi, nu vor căuta după sensul legii, ci se vor ținea numai de litera ei. Spre ilustrarea acestei proceduri foarte nimerit reproduce un mandat alui Nero, care

ordinase mórtea tribunului Flaviu căci l'a agrăit de rău și cu executarea sentenței, a încredințat tocmai pe celalalt tribun. Acesta execută sentența și pentru astrucarea cadavrului a săpat un mormânt afară din cetate dar nu l'a aflat potrivit pentru cadavrul celui ucis. Astfel fac și judecătorii cu legile excepționale și elastice. Nu vor privi la adevăr, ci la litera legii, carea omără. Fanatismul nici el nu-l aprăbă. Dar ca să pótă fi vorba de fanatism, mai întâi trebuie să se constate cauzele lui, și durere la noi, acestea cauze sunt persecuții bisericești, guvernul și organele sale. În sfârșit privitoriu la detragerea darurilor bisericești și la amenințarea cu pedepse bisericesci aici ori în cealaltă lume din partea preoților în scopul de a influința cutare alegere, ăceșta nu cade în competența statului a judeca, ci a prelaților diferitelor bisericești.

Cere respingerea paragrafului și primirea amendamentului.

După Ugron se ridică Hock Iános, carele într'o vorbire clasică apăra biserică și preoții de tote insultele dușmanilor lor ce le aruncă fără motive asupra lor. Hock vede atacată în ș. acesta nu numai preoțimea, ci libertatea peste tot. Ce procedură e ăceșta din partea guvernului, că se iau măsuri pentru restringerea agitației preoților la alegeri, ér pentru restringerea abuzurilor organelor sale nu vreau să se ia? Astfel nu preoțimea agită, ci însuși guvernul, carele în modul acest codamnabil vrea să și asigure mandatele. Dacă proiectul acesta devine lege, atunci nimeni nu va putea vorbi cu entusiasm nici de pe amvon.

Guvernul produce o luptă între popor și confesiuni din tulburile căreia se și pótă pescui mandatele și se-l exploateze.

Voi aruncați în temniță pe preotul, carele propagă ideile naționale de pe amvon. Dar ori câte temnițe ați ridicat, eu promit solemn, că de câte ori vor cere interesele patriei mele, vom vorbi poporului de pe amvon, dela altariu și de pretutindenea, de órece îmi iubesc patria mai mult decât mēm de temnițele vóstre (Aplause entusiaste). Respinge ș.

Mai vorbește Holló Lajos, carele ăice, că guvernul prin legea actuală vrea să domolescă fanatismul ce se manifestă la alegeri, dar prin ea mai mult îl potențază fiind ăceșta lege greșit compusă și alcătuită.

Terminându-se vorbirile de încheiere s'a purces la votare și s'a primit de majoritate întreg ș. nemodificat.

Astfel s'a pus un nou scăluș în gura preoților nu numai ca să nu și pótă validita drepturile lor de cetățeni la alegeri, când din întâmplare ar trebui să lucre contra guvernului, ci și atunci când ar trebui să pășiască contra atari candidați de deputați dietali, cari pe față lucră la subminarea dogmelor și doctrinele bisericești.

Intr'adevăr negre ăile ne așteptă. Dar sperăm în D-șeu și în vitalitatea noastră, carea ne va mēntui de toți vrășmașii nostri.

Ședința dela 20 l. c.

Ședința a fost destul de bine cercetată de deputații liberali, cari au trebuit să voteze în a treia cetire proiectul de lege despre judecătoria curială, ceea ce s'a și întâmplat.

A urmat apoi la ordinea ăilei proiectul de lege despre darea de consum pentru zachar.

Opoziționali și aici vęd protejarea industriei austriace și nu primesc proiectul, nu-l primesc, căci după cum ăice Bernáth Dezső, acum când există și în Ungaria fabrici de zachar, zacharul e mai scump ca pe timpul când nu existau.

Discuțiunea se amēnă trecându-se la interpelațiuni.

Deputatul Mezslényi Lajos interpelēză pe ministrul de comerț și interne în cauza agitațiilor antisemitiilor din Viena, la adunările căroa a luat parte activă și vice-primarul Vienei, Dr. Lueger pe care îl numesc Dr. Lúger, Dr. Lúgner (mincinos). Pentru ăceșta espresione a fost admoniat. În firul discuțiunii, cu o îngâmfare de brăscă de clară, că ei magiarii la tote atacurile și cântecetele vătămătore (Iuden und Magyarren, Schuften und Betyaren) îndreptate contra lor, au tăcut ca leul, carele ăice odinórá: „Eu nu iau în sēmă sbierăturile măgariului despre mine“.

Tot el ne mai spune, că magiarii nu mai pot trăi în căsătorie fericită cu aceea fată bătrână, Austria, care acum atât îi murdărește și despoe. (Poftim parabolă! Red.) și apoi, că între Dr. Lueger și antisemiții percurg pertractări cu studenții valachi și panslavi cu scop de a porni o mișcare contra supremației magiare. Deci pentru linișcirea sa și a soților săi, întrăbă pe ministrul de comerț: că are cunoștință că la hotarele Austriei se distribuie diare de conținut vătămătoriu și agitatoric contra confesiunii iudane și și în contra magiilor; apoi pe cel de interne, că are cunoștință despre agenții cari agitază în țară în contra magiilor.

Ambele se predau respectivilor ministri spre competență afacere la timpul său.

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

Discursul domnului I. Lahovari

rostit la o întrunire a conservatorilor.

Domnilor, eminentul apărător al I. P. S. Sale metropolitului primat a făcut adineori o comparațiune, care pe mine m'a isbit. Dl. Coornea a spus: „Sunt două justiții: justiția omenescă, aceea care se dă în numele M. Sale regelui, și a legii. Este altă justiție pusă sub o invocațiune mult mai înaltă, mai presus de ori-ce putere omenescă; acolo judecata se pronunță nu în numele vre-unei puteri pământesci, ci în numele Duhului Sânt, în numele aceleia care judecă pe împărați și pe regi ca și pe cei din urmă dintre muritori; și e trist, a spus d sa, când vedem că uitându-ne la hotărîrea sântului Sinod, ar trebui să știm un lucru impus și sacrilegiu: că mai bună este justiția omenescă, decât justiția Dumneșcă” (Aplause.)

Așa se fie, dlor? A fost destul de nenorocită această țară ca Dumneșcul pentru care în cursul vécurilor a suferit acest popor, ca Christul, care s'a răstignit pentru mântuirea omenirii să ne fi părăsit acum? Am fi destul de nenorociți ca să fim siliți să ne lăpădam de această religie, care a fost odinioară mângăierea și salvarea noastră, și se știe: mai bine mă duc la judecătorul de ocol, sau la curtea cu jurați decât să mă duc la un tribunal, care invocă inspirațiunea Duhului sânt.

Mare a fost bucuria între catolici și protestanți când au asistat la acest spectacol ignominos al unor prelați, cari dau în judecată pe șeful lor, îl osândesc fără să-l asculte și se silesc să-l înegrescă sub acușări im-fame; mare triumf în acele biserici, cari dic: vedeți ce este biserica ortodoxă română? ori este adevărat că această biserică a avut nenorocirea să aiba de episcop și în urmă de șef pe un escroc. — vorba figurază în actul de acușare; și actul se va păstra, fiți siguri, în arhivele biserice catolice — ori această acușare este mincinosă și atunci ce fel de preoți, ce fel de oameni sunt acei prelați, cari aduc asemenea acușări pe nedrept? Ță răul ce s'a făcut. (Aplause.)

Dlor, când a fost vorba de o judecată, care punea în joc demnitatea biserice, prestigiul ei, ce fel s'a procedat, cum s'a judecat această mare cauză, cu ce garanții, după ce legi, după ce reguli? A! dlor, vi s'a pus și îmi este rușine să o spun înaintea d-vostă, un țigan care s'ar fi urmărit că a furat cépă din o grădină, ar fi fost judecat cu mai multă imparțialitate, cu mai multe garanții decât șeful suprem al bisericei românești. Zdrelea și Mărunțelu, bandiți și asasini au dreptul să fie ascultați, să fie apărăți, să li se dea termen de apărare, să fie judecați de judecători imparțiali, nepătimiși, și metropolitul României a fost în trei zile, acusat, judecat, tîrit între jandarmi și sergenți de oraș ca cel din urmă făcător de rele! (Aplause.)

Acăsta judecată se cheamă? 'Mi vine o expresiune vulgară, 'mi vine să dic Sântului Sinod; ia stați, Prea Sânti Părinți, aici e cu judecata, nu e cu lopata și merită într'adevăr să le aruncăm asemenea cuvinte căci cu lopata au judecat pe cel mai înalt demnitar al bisericei.

Ca să se înțeleagă cât a fost de monstruoasă această procedare, nu am nevoie de un public de juriconsulți, cari să fi studiat legile și codul criminal; mă mulțămesc cu acea lumină interioară pe care Dumneșcu a aprins-o în inima fie-cărui om, ori cât de sărac, ori cât de ignorant ar fi și ori cine va înțelege, căci conștiința îl va lumina

(Aplause.) Dreptatea sântă n'aveți trebuință să o căutați prin colecțiunile legilor, prin arhivele adunărilor; ori-care o puteți găsi în eugetul, în inima d-vostă.

Ce ne dice dar conștiința, bunul simț, spiritul cel mai elementar de echitate?

Cari sunt garanțiile, cari trebuie să le ofere judecata unui om mic sau mare într'un stat civilizat?

Cea dintăiu, cea mai fundamentală, garanția primordială, este acăsta; ca nu acela care îl judecă să fie tot același care îl acuză.

Nu trebuie să fi învățat dreptul, să fi licențiat sau doctor pentru a sci acăsta.

Ori-cine înțelege acest lucru: cum să judeci tu, care ai dis: omul acesta e un escroc, a furat, a jefuit! și după-ce ai dis toate acestea, tot tu să te așezi pe scaunul de judecător și să dici: drepte au fost acușările mele, acest om trebuie pedepsit!

(Aplause.)

Acăsta justiție se cheamă, acăsta cu judecata séménă?

A doua garanție, care se cere și pe care érași o înțelege tot omul, este ca acel care se acuză să fie totdeauna ascultat în apărarea lui, și pentru-că nu ori-ce om se poate apăra singur, ori cât de nevinovat ar fi, se cere ca acela care să apără să pótă avea recurs la concursul unor persoane, cari prin studiile, prin experiența lor să fie în stare să dică ceea-ce pótă un om inocent dar ignorant, ori turburat, ori incapabil de a se exprima cu claritate, ar fi în neputință să dică pentru apărarea sa.

O judecată în care acusatul a fost și judecător, și în care dreptul de apărare a fost nesocotit, numai judecată nu se pótă numi, este un act pur și simplu de violență, un act de brutalitate cu atât mai odios cu cât se comite în numele sânt al justiției și judecății și se pune sub invocațiunea lui D-șeu! (Aplause.)

Un asemenea act de violență pótă să aibă consecințele sale materiale; să fie executat cu ajutorul puterii publice; din punctul de vedere moral e nul și neexistent; din punctul de vedere al dreptului, nu va fi considerat nici odată ca o judecată; ca un act de justiție nimeni nu îl va recunoșce, de cât numai un guvern nevrednic și nemernic — fie-mi permis să întrebunțez un cuvânt care cred că la președinta consiliului nu este necunoscut — (aplaude) și nisece prelați, cari au uitat că sunt îmbrăcați cu un caracter sânt pe care poporul în nenorocirile lui are nevoie să-l respecte, și cari s'au înjosit până acolo încât s'au făcut instrumentele servile ale unei politici nepricepute și ticăloșe! (Aplause.)

D-lor, astfel de judecăți în cursul Istoriei au mai fost câte-va și, pentru nenorocirea omenirii, nu pentru întâia oară s'au vădut asemenea parodii ale justiției.

Și fiind-că ceea-ce ne-a adunat aci este o cestiune bisericăscă, a-și aduce aminte Inalților prelați cel mai mare exemplu al unei judecăți de inichitate și de nelegiuire, judecata Măntuitorului în numele căruia ei au intrat în biserică și în numele caruia ei vorbesc în toate Duminecile înaintea poporului.

Așa a fost judecata lui Christos!

Acei cari îl acuzau, au venit și au strigat înaintea tribunalului: Restigniți-l! Restigniți-l!

Ér acela, care avea și putere și datorie să cerceteze și să dică: este sau nu este vinovat, acela s'a spălat pe mâni și a dis: judecați-l voi, eu nu găsesc nici o vină în acest om: și așa a lăsat ca tot aceia, care îl acuzau să fie judecătorii lui; ér dênșii strigau: „sângele lui să cadă asupra capului nostru și al copiilor nostri!”

Și sciți cum s'a adevărit acăsta vorbă și cum acest popor plătesce de vécuri acăsta nedreptate!

Și de aceea d-lor, acela, care intră într'o sală de judecată, fie cea mai după urmă, fie cea mai înaltă instanță, la noi, ca și în toate țările din Europa civilizată și creștină, cel dintăiu lucru ce îl vede este chipul Măntuitorului răstignit pe cruce, care planază vecinic asupra judecăților oamenilor, ca să le aducă aminte că și dênșul a fost judecat și osândit pe nedrept, că și dênșul a fost victima pasiunilor și a réuțăței omenesci!

Și de aceea judecătorii prestéză jurământul de a se desbrăca de ori-ce pasiune, și dacă vre-unul dintr'ânșii este bănuț, că nu ar avea imparțialitatea cerută față cu acusa-

mul este recusat; mai mult încă: dator este ca singur să se recuze atunci când pentru cauze necunoscute celorlalți, conștiința sa îi spune că nu pótă judeca imparțial pe omul adus înaintea lui.

Ér acel, care acuză șede pe un scaun și aceia cari judecă stau în altă parte și au în fața lor pe apărători; și judecătorii, după ce au ascultat acuzarea și apărarea, se retrag în o cameră unde nimeni nu are voie să intre: și acolo în deplină libertate trebuie să judece fără ură, fără frică, fără pasiune.

Așa dar, cea mai miserabilă pricină este îngrădită cu toate garanțiile, și cu toate acestea, judecătorul, fiind om se pótă înșela, ei bine, este apel, este recurs, merge pricina la alți judecători, cari o cercetéză încă odată ér judecătorul, care a judecat în euget curat, care a depărtat ori-ce pasiune rea, care a căutat cu sinceritate, cu dorință și sete, adevărul și lumina, dacă se va fi înșelat va putea la judecată supremă să dică: greșit-am Dómne, fiind-că om am fost; dar n'a fost cu voie.

Voiu întreba însé pe acei judecători din Sântul Sinod, pe acei episcopi ai bisericei lui Christos, când va veni ziua cea de judecată, când vor fi judecați cei-ce au judecat (aplaude) când vor fi întrebați, cum au judecat, ce răspuns au să dea?

Ei, cari în sânta liturghie ne spun în toate Duminecile „și răspuns bun la înfricoșatul județ dela Domnul să cerem!” Adusu-și-au aminte de aceste vorbe cei trei acusatori, cari au terfelit, cari au calomniat pe șeful lor și în urmă fără nici un fel de scrupul, au dis: după-ce l'am acusat, tot eu dic, acușăția mea dréptă este și îl condamn?

Ah! témă 'mi-e că în ziua cea supremă, în acea zi în care nu vor fi alți apărători și alți acusatori decât faptele noastre, bune sau rele, vor regreta amar ceea-ce au făcut ați pentru nisece pasiuni omenesci, fie ambițiune, fie lăcomie de bani, fie de bună voie, fie însufleștiți de alții!

Dlor, după judecata Măntuitorului vă voiu cita un alt exemplu: judecata unui rege.

Atunci când Ludovic XVI a fost chemat înaintea adunării naționale și judecat de adversarii sei politici.

În acea mărță pricină vechea monarhie făcuse gloria, mărirea și puterea Franciei era trasă la bara judecății populare; noul suveran cerea compt reprezentantului nenorocit al lungei serii de suverani pe cari în atâtea vécuri îi respectase și îi iubise.

Regele era încunjurat de cei mai iluștri apărători; 5 zile au durat desbaterile; și numai câteva cuvinte a străbătut curtea unui véci și au meritat să fie înscrise în cartea istoriei; unul dintre apărători a dis: „caut între d-vostă judecători și nu véd decât acusatori!”

Acăsta sunt cuvintele, cari au trecut în istorie, fiind-că în ele se resumă inichitatea nedreptate, monstruositatea acelei pretinse judecăți în care omul învins era chemat la judecata învingătorilor și predat jertfă pasiunilor și résbunărilor unei adunări politice! Și atunci acei judecători au dis: sângele lui pe capul nostru, și în șirde de sânge s'a înecat Francia și acei nedrepti judecători, la rîndul lor s'au suit pe treptele eșafodului.

Acăsta sunt résbunările justiției eterne, cari nu cu impunitate se calcă în picioare, și de câte-ori în cursul vremurilor s'a petrecut câte o judecată inică și nelegiuț, conștiința publică în urmă a casat hotărîrea, ér acei cari au pronunțat-o au plătit-o scump.

O voce: Și pe acăsta scump o vor plăti-o.

Dl I. Lahovari: Da, cum dice poporul, va veni sigur odată ziua de plată și réșplată. (Aplause prelungite.)

Domnilor, védend atăta neomenie, atăta nedreptate, un astfel de scandal, mă întreb, vă mărturisesc, care a putut să fie cauza, care a fost mobilul care a împins pe nisece oameni ce se pretind serioși, pe nisece bărbați de stat, pe acei cari guvernéză acest popor, să comită acest fapt odios, care a putut să-i aducă la atăta orbire încât să mánjască istoria noastră națională, să înscrie și ea o pagină rușinată pentru nemul nostru, să arunce pată peste biserica noastră, să sdruncine conștiința poporului, să slăbescă credința în biserică și în religie a oamenilor săraci, a acelora cari în miseriile dilnice ale vieții lor, găséu cel puțin o mângăere și o speranță când întrau într'o biserică?

Pentru ce toate acestea?

Pentru că acum 10 ani, când s'a sântit biserica Curtea de Argeș, episcopul de acolo ar fi luat nisece lucruri sacerdotale?

Pentru scrisorile de șantagiune ale unui ocaș, adresate episcopului Ghenadie dela Argeș, și pe cari acesta le a trimis episcopului Ghenadie de Rînnic, credend că era vr'o adresă greșită, atât era de străin de conștinutul lor?

Pentru asemenea lucruri, pentru aceste motive ridicule să se fi făcut atăta scandal? Nu, dlor, este peste putință.

Mobilul secret este, din nenorocire, tot acel mobil care îl găsim la origina tuturor faptelor acestor asemeni, precum viermele se găsește la rădăcina arborilor cari se usucă, și nu mai pot da nici flori, nici ródé.

În conștiința, în inima, în sufletul acestor găsim viermele acela: el este pofta nemărginită de putere, dorința de a fi stăpâni preste tot și preste toți în acăsta țară, (Aplause prelungite) hotărîrea de a sdróbî, de a nimici de a résturna tot ce pótă să fie vr'un obstacol la vre-o combinațiune electorală. (Aplause.)

Isbândă în alegeri, maiorități mari, unanimitate, étă Dumneșcul la care se închină, étă singurul ideal al acestor ómeni. (Aplause.)

Trist ideal în adevăr, trist și nenorocit.

Pentru acest miserabil scop au sdruncinat disciplina în oștire, au atacat independența magistraturei și acum caută să facă și din biserica noastră un instrument servil, în mâna lor!

Ce mai rămâne neatins de mâinile losacrilege?

Ce pótă să fie mai mult într'o țară de cât oștirea care o apără, decât magistratura care asigură domnia legilor și a justiției; de cât biserica, care e mângăierea și credința unui popor?

Ei bine, toate le-au atacat, pe toate le-au sdruncinat din temelii. (Aplause.)

Pentru-ce?

Pentru că în inimile și sufletele lor mici și înguste nu încap o altă preocupare în afară de socotela voturilor, un alt ideal afară de isbândă în alegeri! (Aplause.)

Acăsta e D-șeu la care se închină ei, după-cum Evreii se închinău vișelului de aur. (Aplause.)

Ei bine un popor nu pótă să trăiască numai cu o asemenea credință, numai cu o preocupare atât de josnică, cu un ideal așa de miserabil!

Urmând pe acăsta cale pe care liberalii tîrăsc țera, vom sfîrși prin a cădea în rîndul națiunilor ajunse în decadență și a căror perrere se înregistrează fără regret de istoria imparțială.

O voce: Vom ajunge în starea Poloniei!

Dl I. Lahovari: Dacă vom face ca acești ómeni, dacă nu vom sci la un moment dat să jertfim un interes meschin electoral, unui ideal mai înalt moral și social, dacă nu vom pune acest popor pe calea cea bună a muncii și a moralității, dacă în politică nu vom vedea altceva decât să ajungem cu ori-ce preț la putere, odată ajunși să ne menținem cu ori-ce preț, și să facem până și din metropolitul țerei un agent electoral, apoi triste zile și nenorocit viitor ne așteptă.

Domnialor pot căștiga pe acăsta cale maiorități, unanimități. Eu însé nu-i invidiez de loc! Și comparând voturile cele multe ce le adună cu puținele voturi ce am dobândit noi, bogăția lor în acăsta privință cu sărăcia noastră, voiu dice ca un mare sfânt: O prea sfântă și prea curată sêrăcie, tu să fi partea mea de moștenire în acăsta vietă!

Pe calea pe care au apucat-o ori-cât de săraci am rămânea în materie electorală nu-i vom urma, rămână d-nialor cu voturile cele multe, cu bogăția electorală, ér noi să dicem: Sêraci, dar curați!

(Aplause prelungite.)

(„Epoca“.)

Necrolog.

Nicolae Strévoiu, unul dintre distinsii cetățeni români ai Brașovului, președintele Eforiei scólelor noastre de aici și membru mai al tuturor corporațiilor și societăților române din Brașov, nu mai este între cei vii. După suferințe îndelungate, el a réposat astăzi la 11 óre a. m. Societatea română din Brașov a perdut în Nicola Strévoiu pe un membru fórte valoros al său, ér scólele centrale române pe un vechiu

și vrednic conducător al lor. Adresând în tristatei familii condolențele noastre cele mai sincere, lăsăm să urmeze aci următoarele anunțuri funebreale:

Subsemnații cu adencă durere facem cunoscută încetarea din viață a iubitului nostru părinte și frate

Nicolae Strévoiu,

advocat, președinte al Eferiei școlilor centrale române ort. răs. din Brașov, membru al comitetului parochial din octatea internă a Brașovului, membru al sinodului și comitetului protopopesc, membru al Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român, membru în reprezentanța comunală și comitatensă, vice-președintele camerei advocaționale și a mai multor corporațiuni.

Decedat după grele și îndelungate suferințe împărtașit fiind cu sfințele taine, în ziua de 13/25 Iunie 11 ore a. m. în etate de 59 ani.

Cortegiul funebral va pleca dela edificiul școlilor de fetițe române din Gróveri Sâmbătă în 15/27 Iunie la 4 ore p. m. către cimiteriul din Gróveri, unde vor fi depuse rămășițele pământesci spre eterna odihnă.

Dr. *Alecsandru Strevoiu* ca fiu; Frații: *Stana Comșia n. Strevoiu*; *Ioan Strevoiu* paroch gr. or. în Zernesci.

Dela Eforia școlilor centrale române gr. ort. primim următorul anunț funebral:

Nicolae Strevoiu

Advocat și mult meritatul președinte al Eferiei școlilor centrale române de relig. gr. or. din Brașov.

nu mai este între cei vii.

Nobilul său suflet astăzi la 11 ore a. m. și-a părăsit locașul pământesc.

După un serviciu plin de zel de 20 de ani ca vice-președinte în vîrstă de 59 de ani, trecînd la cele eterne a lăsat Eforia și școala lipsită de un conducător valoros și probat și de un adevărat părinte al școlilor noastre.

Despre această dureră și profund simțită pierdere încunoscîntăm pe toți amicii școlii și aderenții culturii naționale.

Corpul mult regretatului defunct se va espune în sala școlilor de fetițe din Gróveri.

Brașov, 13/25 Iunie 1896.

Eforia școlilor centrale române gr. ort.

Fie-i țărîna ușoră și memoria neperitöră!
(„Gaz. Transilvaniei“).

Noutăți.

Intărire de episcop. Maiestatea Sa a întărit pe Gavriil *Zmejanovici* arhiman-dritul mănăstirii Krusedol și administratorul diecesei din Verșet de episcop al aceleiași dieceese, sêrbesci.

Examen. Ordinea examenelor publice dela școala rom. gr.-ort. din Rêșinari, cu finea anului scol. 1895/96.

Duminecă, în 23 Iunie st. v. a. c. Dela 9—11 a. m. clasa I de fetițe; dela 11—1 clasa a II-a de fetițe; dela 3—5 p. m. cl. I. de băieți; dela 5—7 clasa a III-a de fetițe.

Nr. 220/1896

[59] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dumbraava, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fôia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, compute în bani fac fl. 400.

Informațiuni detaiate se pot trage dela subșcrișul. Petenții vor subșterne supliceele concursuale, instruite conform legilor în vigôre, subșcrișului în terminul deschis, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiterial greco-oriental al Reghinului.

Reghinul șăsesc, 22 Maiu, 1896.

În conșlegere cu comitetul parochial:

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

[60]

2—3

Publicare de licitațiune.

Pentru zidirea unei biserici gr.-ort. din comuna **Alămor**, protopresbiteratul

Luni în 24 Iunie: Dela 9—11 a. m. clasa a II-a de băieți; dela 11—1 cl. a III a de băieți; dela 3—5 p. m. clasa a IV-a de băieți. La 5 ore p. m. producțiunea corului și încheierea anului școlar. La 6 ore escursiune în grădina școlară. Lucrurile de mână pregătite de elevele școlii, vor fi espuse în o sală a edificiului școlar în tot decursul examenelor.

La aceste examene se invită cu stimă toți amicii și binevoitorii școlii.

Rêșinari, din ședința corpului didactic, ținută la 8 Maiu st. v. 1896.

C. Hămbășan,
director.

Librărie românească. „Dreptatea“ serie din Satul nou (Réva-Ujfalu) ni se serie, că acolo dl Avram și fiul au deschis o librărie românească, unde se află în deposit și se pot procura tot felul de cărți și recuise de scris. Li dorim succes și o recomandăm publicului român.

Omor în Sibiiu. Eri diminătă a fost găsit în Dumbraava Sibiiului scaldat în sânge cadavrul pădurariului de acolo *George Mohan*, un om robust și tuturor simpatic, în etate de vre o 50 de ani. Omorul a stărînit mare resens pretutindeni. Ucigașii încă n'au putut fi descoperiți. Sê dice, că aceia nu pot fi alții, decât prevaricanții în contra cărora Mohan a făcut adese-ori arătare. — Sperăm, că justiția îi va puté prinde și își vor lua pedépsa meritată.

Inveninat de o muscă. Notariul Vasile Măgurean din Baia-mare fiind mușcat în cerbice de o muscă, în urma căreia mușcături inveninându-se sângele, în câteva ore după nisce crâncene dureri a repausat. Posibil, că musca a sburat de pe vre-un știrv, și astfel a infiltrat otravă omorîtore în corpul nenorocitului om.

Rămaș periculos. Doi indiviși din Lippa s'au remășit, care vor bea mai mult. Urmarea a fost, că unul din ei, care beuse dintr'o dușcă o jumătate de litră de rachiu, imediat a murit. N'au bun sfêrșit tôte „vitejiile“.

Din perfectiile naturii. Linné, renumitul profesor de odinioară și eminentul botanic dela universitatea din Upsala, a combinat din vre-o câteva plante diferite un orologiu. Florile respectivelor plante în anumite intervale de timp din și se desfăceau și ér se închideau. Din procesul acesta ritmic al plantelor a constat Linné ôrele din și. Invențiunea acêsta genială l'a inspirat pe un vestit zoolog pentru a stabili ôrele din și cu ajutorul unui orologiu combinat din cântul paserilor. Cel dintăiu ôspe al șiiei e fringila (pinty), care deja la 1 ôră după meșul nopții ne delectăză cu drăgălașa-i voce. Pițigoiiul anunță muritorilor ôrele 2 după meșul nopții. La 3 ôre se aude pitpalacul prepeliței, dela 3 $\frac{1}{2}$ —4 ôre mierla fluură neîncetat. La ôrele 5 se trezesce și vrabia leneșă, și cu un cîripit mănios saltéză pe érba scilpiciosă de róa diminéții. Cocosul, care din timpurile cele mai vechi se privește ca singurul prevestitor al zorilor lipsește cu totul din scara

Sêlștei se va ținea licitațiune minuentă în 20 Iulie (1 August) a. c. la 11 ôre a. m. în școala română din loc.

Prețul esclamării conform preliminarului de spese este 2622 fl. 35 cr. pentru lucru fără de material.

Doritorii de a licita sunt poștiți a se presenta la terminul de mai sus în localul destinat, ér oferenții a înainta ofertele lor cu vadiul de 10% din prețul de strigare oficiului parochial gr. or. din Alămor în terminul deschis.

Planul preliminarului de spese, condițiunile de licitație precum și alte informațiuni se pot vedea, și câștiga dela oficiul parochial gr. or. din loc.

In numele comitetului parochial gr.-ort. din Alămor.

Alămor, în 8 Iunie 1896.

Simeon Alămorean de Alămor,
paroch gr. or.

de mai sus. Cucuricul s'au dovedit de nesigur. Vara la două-trei ôre deja tredește cu glasul s'au de metal pe dormitori, pe când érna i se aude cântul cu deosebire pe la mieșul nopții. Filomela nu se légă de timp, ea în nopțile de primăvară doinesce neîncetat.

Minunate sunt lucrurile Tale Dómne!

Crinii câmpului. A.: Iubite amice, pentru-ce nu te însori?

B.: Pentru aceea, pentru-că fetele de astăzi sunt în tocmă ca crinii câmpului, despre cari este scris, că nici nu toce, nici nu cos și totuși se îmbracă mai pompos decât înțeleptul Solomon când a fost la culmea splendôrei sale.

Clopot uriaș. Din incidentul serbărilor de încoronare ale țarului Rusiei, s'au turnat într'o turnătorie de clopote din Moseva pentru biserica Ticonov un clopot în greutate de 24,000 klgr. și în valôre de 35000 ruble.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

De pe Câmpia Transilvaniei.

Pe Câmpia Transilvaniei, între Cluj și Reghinul-săsesc, se află situată comuna română gr.-ort. Călian, constatatăre din 150 familii române gr.-orientale și 5 domenii cu proprietari Unguri.

Românii de aici odinioară erau fôrte bine situați materialicesce, venind însê comasația bieții Români au fost despoiați de proprietățile lor, în favorul nobililor Magiari.

Acești 5 nobili în anul mileniului câștigară școlă de stat în loc, pe contul Românilor magiarisânși.

Românii școlă corêșpundêtoe nu avéu; învêțator cualificat asemenea nu; ba în timpul din urmă remăsesse și parochia vacantă, și astfel ocașiunea era mărêță de a triumfa ideea de stat magiar pe spatele Românilor.

Românașii nostri însê conduși de datorința sântă de a-și apêra ce au mai scump: legea și naționalitatea lor, la sfaturile preotului administrator Ioan Pașca, din Geaca, și încuragiați cu toții de Prea on. domn protopresbiter tractual Tului Roșescu, se puseră pe lucru. Dar cum? mijlôce ca în palmă. Biserica nu dispunea de nici o para. Locuitorii comunei sêraci de prima ordine, căci lucrând în parte domnilor, sê sustin. Însê Românul are șapte vieți și în piept e de aramă, se înțeleseră deci cu toții, și-și obligară pușinul lor bon ce-l mai au la institutul de credit „Economul“ din Cluș, și on. direcțiune a acestuia vêdênd necasul, le acordă un împrumut de 2000 fl. v. a. Domnii privesc cu ochii de Argus terminarea

edificiului, ca apoi cu acesta cu tot sê-i tragă la ei pe Români, neavênd ei încă zidire corêșpundêtoe pentru școala lor, ținută tot din pungile Românilor.

În tómnă anului trecut școala era pusă sub acoperiș, dar și banii împrumutați eshauriați, căci edificându-se după planul ministerial Nr. 1 trebuiră multe spese.

Se începe cu 1 Octobree școala; porunca sună, că „neavênd Românii școlă corêșpundêtoe aceea sê declară de închisă și copii români au a întra cu toții în școala de stat. Intre aceste grele încercări Venerabilul consistoriu în îngrijirea sa părintescă, trimite de preot ômenilor necăjiți pe alesul lor Gavriil Sîmedrea, un tinêr Zaranđen, carele posede și diploma de învêțator cualificat în tótă forma și la sosire între celelalte ia și conducea învêțămêntului. Primariul comunal un om fără leac de consciință, ținut la putere din grația domnilor, contra voinței poporului — deși român de nascere — forța părinții spre a-și trimite copii la școala de stat. Bieții ômeni își trimitéu și pe cei neobligați încă la școlă spre a nu-i răpi primariul vampir, în urmă vine în școlă și de aci voia a duce copiii cu sila. Preotul numit nu cedéză sê apucă în timp de érnă a gâta barem sala de învêțămênt în noul edificiu, sare P. On. D. ppresbiter în ajutor și școala sê salvéză și a treia și de Rosalii sê sfinși cu tótă pompa cuvenită în preșența poporului întreg. Sê fi vêdut însuflețire dela popor, deși tocmă pe atunci sê făcu și repartiția împrumutului. Acum gônă nouă.

Domnii promit a seduce poporul că vor plăti școala cu patru mii de fl. deși costă numai 2300 fl. numai ca sê-i pótă corupe, dicêndu-le, că ceialalți bani i vor pune în cassa bisericeii. Dar își vor pune pofta în cuiu. O îngrijire mai arđendă e, că în acești patru ani până vor plăti școala nu vor putea suporta salariul învêțătoreșc la 300 fl.

Aci Venerabilul Consistoriu, fôrte bine ar face dacă le ar vota un ajutor cât de modest, mai mult, ca sê nu despereze ômenii.

Étă interesul cârmaciului bun ce face. Pot afirma, că tótă opera e a Prea Onoratului D. protoprespiter tractual Tului Roșescu. Câte comune curat românești, mai mari și mai bine situate materialicesce nu cunosc și nu au încă școle, și totuși domnii protopresbiteri concernenți nu cutéză...

Avis domnilor protopresbiteri de acest soi!!!

„Persecutatul“.

Turnătorie de clopote și de metal a lui

Antoniou Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noué, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioșe, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provêdute cu adiu. tări de fer bătut, construite spre ale întôrce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătore prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminosă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se

recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiu. tate de fer bătut, — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeuna gata în magazin.

[10] 18—48

Preș-curanturi ilustrate sê trimit la cerere gratuit și franco.